

BELGISCHE NGO DICHT DIGITALE KLOOF TUSSEN ARM EN RIJK

Zuid-Afrikaanse scholen werken met uw gebruikte pc's

Al tien jaar haalt Close the Gap gebruikte computers op bij Europese bedrijven om ze een tweede leven te geven in scholen en ziekenhuizen in ontwikkelingslanden. Zo tracht de ngo de digitale kloof tussen arm en rijk te dichten.

FREDERIK TIBAU IN KAAPSTAD

In de Gugulethu-sloppenwijk van Kaapstad wonen duizenden zwarte Zuid-Afrikanen dicht op elkaar in gammele huisjes met golfplaten daken. De helft heeft elektriciteit noch sanitair, en in de stoffige wegen zitten zo veel gaten dat het moeilijk manoeuvreren is voor de buschauffeur. Eén regenbui is voldoende om de wijk in enkele minuten tijd in een stinkende modderpoel te veranderen.

In een piepklein schooltje in het hart van Gugulethu knutselen Chulumanco (10) en Unathi (12) ijverig aan een digitale vleermuis op hun computerscherm. Dat beestje kunnen ze straks gekke bewegingen laten maken, en zelfs gebruiken als avatar in een computerspelletje.

Het softwareprogramma dat ze daarvoor gebruiken, Scratch, is een fenomeen bij jonge kinderen die leren programmeren. Maar dat het ook in de Zuid-Afrikaanse *townships* gebruikt wordt, is toch een verrassing voor de twintig Belgische en Nederlandse CEO's en CIO's met wie we Gugulethu bezoeken. Nochtans is het

deels dankzij hen dat de jonge meisjes met Scratch kunnen werken.

Het ICT-materiaal in het schooltje is afkomstig van Close the Gap, de Belgische ngo die gebruikte computers op donorbasis ophaalt bij ruim 300 Europese bedrijven, de toestellen opkoopt, er goedkope software op installeert, en levert aan scholen en zorginstellingen in de ontwikkelingslanden.

logie verkassen, hij wil ook het ondernemerschap stimuleren in de landen waar zijn ngo actief is.

"De ondernemen-component is erg belangrijk", benadrukt de handelsingenieur. "Onze servicepartners krijgen de toestellen voor een prikje dankzij de sponsoring vanuit Europa, waardoor ze kunnen focussen op bijkomende diensten, zoals helpdeskactiviteiten of installatie

"Hier zit heel wat talent bij elkaar, en er zijn heel wat nationaliteiten actief"

Mark Boelhouwer, Ricoh Nederland

Verjaardag

Over enkele weken viert de organisatie haar tiende verjaardag. Sinds 2004 heeft ze 103.546 computers geplaatst in 54 ontwikkelingslanden. In Afrika gebeurt dat veelal via lokale servicepartners. Oprichter en algemeen directeur Olivier Vanden Eynde wil niet zomaar techno-

en onderhoud. We dagen de lokale bedrijfjes voortdurend uit om activiteiten op te zetten waar ze zelf iets aan overhouden. Dat is de enige weg naar een duurzame ICT-industrie. Hoe meer de Afrikanen hun plan trekken, hoe minder afhankelijk ze worden van ontwikkelingshulp." ➔

MORNING INFO
PROSPECTIE
20672

Trends
04.09.2014

CLOSE THE GAP
De Belgische ngo haalt gebruikte computers op bij ruim 300 Europese bedrijven en levert ze aan ontwikkelingslanden.

©AuxiPress s.a./n.v.

OLIVIER VANDEN EYNDE
"Hoe meer de Afrikanen hun plan trekken,
hoe minder afhankelijk ze worden van
ontwikkelingshulp."

DESMOND TUTU
De aartsbisschop draagt het Close the
Gap-project een warm hart toe.

➤ In de meeste gevallen krijgen de schooltjes of de ziekenhuizen hun Close the Gap-toestellen dus niet zomaar. "Het is de bedoeling om een klant-leverancierrelatie op te bouwen. De hardware wordt zo goedkoop aangeboden dat zelfs de minst kapitaalkrachtige schoolgemeenschappen de centen wel kunnen vinden. Het voordeel van zo'n model is dat de schooltjes kunnen eisen dat er afspraken gemaakt worden, over ondersteuning bijvoorbeeld."

"Wij coachen de uitrol en verschaffen zaaikapitaal aan startende dienstenbedrijven zodat ze materiaal kunnen kopen en mensen kunnen aantrekken. Overigens willen we die werknemers straks wat meer opleiden (zie kader *Bootcamps voor een nieuwe generatie Afrikaanse ondernemers*), zodat de bedrijfjes sneller op eigen benen kunnen staan."

Sociale kloof

Regelmatig neemt Vanden Eynde enkele van de donoren, sponsors en potentiële nieuwe partners mee naar een land waar CTG actief is, zodat ze met eigen ogen kunnen zien wat er gebeurt met hun materiaal. Dat is ook nu weer het geval, in Zuid-Afrika.

Voor het eerst reizen ook enkele zonen en dochters van de topmanagers mee. "Tieners in contact brengen met hun zwarte lotgenoten is een uniek gegeven", vindt Mark Boelhouwer, de CEO van Ricoh Nederland. "Zo investeer je niet enkel in de toekomst van dat land, maar ook in het verkleinen van de kloof tussen de culturen."

WORLDLOOP RECYCLEERT AFGEDANKT ICT-MATERIAAL

Geeft Close the Gap gebruikte computers een tweede leven, dan zet zuster Worldloop in op de milieuvriendelijke verwerking van afgedankt materiaal.

De organisatie concurreert zo met opportunistische handelaars die de officiële tweedehands- en recyclage-circuits afschuimen en hoge prijzen betalen voor waardevol e-schroot waaruit edele metalen 'gerecupereerd' kunnen worden. Overigens genereren heel wat Afrikaanse

landen inmiddels tot 85 procent van hun elektronisch afval zelf. In die context is het logisch dat een oplossing in de uitbouw van een lokale recyclage-industrie gezocht moet worden.

Worldloop ondersteunt al negen Afrikaanse recyclage-bedrijfjes, die naast afgedankte consumententoestellen ook fracties ophalen waar de informele markt nauwelijks nog interesse voor heeft (laagwaardige printplaten, beeldbuizen,...). "We bieden de

informele handelaars een iets hogere prijs dan de materiaal-waarde", zegt projectdirecteur Thomas Poelmans. "Zo krijgen ze inkomsten zonder het milieu te belasten."

Sinds de oprichting in 2012 is al meer dan 1000 ton 'e-waste' verwerkt en werd 75.540 kg gevaarlijk afval behandeld door de Europese partners (Umicore, Coolrec). "80 procent van het afval kan ter plaatse worden verwerkt, maar moederborden moeten terugkeren naar Europa. Het gerecycleerde

koper wordt wel hergebruikt als grondstof voor de lokale industrie, en die inkomsten zorgen er op hun beurt voor dat de Afrikaanse recyclagecentra straks zelfbedruipend worden." Het Worldloop-model wordt gevoed door Belgische en Nederlandse bedrijfsdonoren, maar het plan is om samen met de autoriteiten Recupel-achtige systemen op te zetten waarmee importeurs en verkopers verplicht worden een deel van de recyclagekosten op zich te nemen.

BOOTCAMPS VOOR EEN NIEUWE GENERATIE AFRIKAANSE ONDERNEMERS

Vanaf 2015 wil Close the Gap in samenwerking met Deloitte University één tot twee keer per jaar een opleidingstraject organiseren voor werknemers bij zijn Afrikaanse partners. "De mensen uit onze centra in landen als Kenia, Rwanda en Tanzania zijn enorm gemotiveerd", legt Olivier Vanden Eynde uit. "Maar je merkt soms dat ze te weinig ervaring hebben met marketing om hun project lokaal wat meer zichtbaarheid te kunnen geven, of dat ze de kennis ontberen om een degelijk businessplan

op te stellen. Bovendien staat het ene land in Afrika al wat verder dan het andere in kennis over elektronisch afval of informatica in het onderwijs. Willen we de competenties stroomlijnen, dan lijkt het ons een goed idee om in een lokale opleidingscapaciteit te voorzien. Bedoeling is om samen met Deloitte University EMEA een curriculum samen te stellen dat tegemoetkomt aan de plaatselijke noden, en dan 'bootcamps voor ondernemers' te organiseren. In eerste instantie wordt

gedacht aan Ethiopië of Tanzania. "Ik ga ervan uit dat we aantrekkelijke financieringsvoorstellen kunnen uitwerken voor partners en organisaties zoals de Bill & Melinda Gates Foundation", klinkt het nog. "Het is immers dubbel interessant om te investeren in projecten waarmee mensen worden opgeleid, al was het maar omdat je zo de economische ontwikkeling op een duurzame manier ondersteunt." Voor Deloitte zou de wissel-

werking tussen de Afrikaanse ondernemers en onze mensen uit de Deloitte University dan weer interessant kunnen zijn", vult Jorrit Volkers aan. Hij is de decaan van Deloitte University EMEA. "De alumni uit de bootcamps zouden bijvoorbeeld in Europa uit de doeken kunnen komen doen hoe Afrikaanse ondernemers te werk gaan, en onze eigen specialisten zouden uit hun comfortzone kunnen treden. Dat is niet onbelangrijk, want Afrika is het continent van de toekomst, toch?"

En die kloof is in Zuid-Afrika nog erg groot. Tot 80 procent van de jongeren in de townships haalt niet eens de leeftijd van twintig jaar, en de jeugdwerkloosheid piekt op 50 procent. De overheid bouwt wel scholen in de sloppenwijken, maar investeert op een ondoordachte wijze. De toegang tot technologie is een knelpunt, en het onderwijs bereidt de leerlingen niet voor op toekomstgerichte jobs, in de toeristische sector bijvoorbeeld, of in ICT.

India

Het belang van informatica kan in Zuid-Afrika nochtans nauwelijks overschat worden. Niet voor niets wordt het land almaar vaker beschouwd als het nieuwe India. Almaar meer bedrijven kijken naar de regenboognatie voor hun outsourcingprojecten. Dat de lokale overheid kwistig met subsidies strooit, is daar niet vreemd aan.

Ricoh geeft bijvoorbeeld 200 mensen werk in een servicecenter in Johannesburg. Ricoh Nederland en sinds kort ook Ricoh België ondersteunen hun volledige backoffice van daar. "Andere Europese entiteiten kunnen volgen", oppert Boelhouwer. "Waarom zouden we hier geen groot *shared service center* kunnen bouwen? Sowieso is het de bedoeling om Afrika verder te ontsluiten vanuit Zuid-Afrika. Hier zit heel wat talent bij elkaar, en er zijn heel wat nationaliteiten actief."

Toch beginnen de gevolgen van de scheefgetrokken situatie tussen blank en

103.546

COMPUTERS

plaatste Close the Gap al in ontwikkelingslanden.

zwart zich hoe langer hoe meer te uiten. De jeugdwerkloosheid slinkt nauwelijks, en na de hausse van enkele jaren geleden neemt de economische groei stilaan af. Dat politici zoals Julius Malema de blanke boeren willen verjagen en de raciale spanningen opdrijven, maakt de situatie alleen maar erger. Er wordt minder geïnvesteerd, heel wat blanken trekken weg.

"Dat er naast de digitale kloof nog altijd een onrustwekkende sociale kloof gaapt

tussen blank en zwart, raakt ons diep als Europeaan", knikt Cécile Gonfroid, CIO van de RTBF. "Wat er in onderwijs en infrastructuur nog moet worden goedge maakt ten opzichte van de rijkere blanken, is enorm."

Tutu

Toch stipt Gonfroid aan dat ze een samenwerkingsproject met Close the Gap wel ziet zitten. "Ik probeer ook in België te mobiliseren rond solidariteit, en waarom zouden we met de RTBF geen project kunnen doen in samenwerking met de ngo? Wij werken aan de digitalisering van onze media-archieven, en organisaties zoals de Desmond Tutu Foundation hebben allicht een berg foto's en video's die nog gedigitaliseerd moeten worden."

Wat ons bij het hoogtepunt van de trip in Kaapstad brengt, een bezoek aan levende legende en 'peter' van Close the Gap, Desmond Tutu. De aartsbisschop, die de Belgische ngo al sinds lang een warm hart toedraagt, heeft een niet mis te verstane boodschap voor de Belgisch-Nederlandse delegatie.

"Help ons land mee levensvatbaar te maken", klinkt het. "Het is zinloos om almaar meer geld in een bodemloze put te gooien. Investeer in de opleiding van onze jeugd, en promoot het private ondernemerschap. Enkel door dat te doen kan onze zwarte bevolking op eigen benen leren staan." ©